

[Aksel Larsen.]

fredelige toner i luften mellem de to sider af salen, og så klarer det sig vel nok på fredelig måde engang før eller senere.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Den højtærede statsminister har naturligvis ret i, at når folketinget er inde, ligger der arbejdsbyrder af vidt forskellig art på de forskellige ministre, og at ministrene i øvrigt både har et meget forskelligt ansvar og en meget forskellig arbejdsbyrde i al almindelighed. Det er det, jeg — måske lidt spøgefuldt — har givet udtryk for med det lille citat for lidt siden. Altså, der er vel ingen vej frem at bygge på det synspunkt, og det fører i virkeligheden til, at man — sådan som man også har det i flere lande — skulle have forskellige aflønninger af de forskellige ministre.

Når jeg har bedt om ordet, er det i øvrigt for at sige det samme, som nu er blevet sagt til den højtærede statsminister: at det arbejde, der pålægges de enkelte ministre i forbindelse med folketinget, er et arbejde netop i deres egenskab af ministre. Når f. eks. finansministeren møder i et folketingsudvalg, så er det det pågældende departements øverste chef, så er det den ansvarlige minister, der møder og giver udvalget oplysninger.

Jeg vil nødig misforstås derhen, at jeg skulle have ment, at man uden videre kan sammenligne dette arbejde ud fra et parlamentarisk synspunkt. Der må efter min mening sondres mellem det arbejde, der udføres her i tinget af de enkelte ministre qua parlamentariske medlemmer, og så de opgaver, de pågældende ministre har som ansvarlige ministre over for det høje ting.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Når jeg sagde et par ord om arbejdsbyrden, er det, fordi jeg nødig vil have, det skal få udseende af, at ministrene kun er her i tinget for at rejse sig op og sætte sig ned. Det er nemlig ikke rigtigt. Det er måske lidt svært for os, der har disse dobbeltstillinger, at gøre os selv og andre helt klart, i hvilken egenskab vi optræder i forskellige situationer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Holger Eriksen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2225, fremsættelsen i tidenden sp. 4319).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Boye Hansen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Kolbjørn, er fraværende, skal jeg på hans vegne gøre nogle bemærkninger til det foreliggende lovforslag.

Jeg er enig med den højtærede undervisningsminister i, at udviklingen af de industrielle erhverv må betragtes som et hovedmiddel for at udbygge produktionen og muliggøre en større eksportsport, der igen kan medvirke til at fastholde et godt og holdbart bytteforhold i vor omsætning med omverdenen. En afgørende betingelse herfor er imidlertid, at den teknisk-videnskabelige forskning og den uddannelse af teknikere, som foregår på Danmarks tekniske højskole, får sådanne vilkår, at den kan opfylde de krav, der i stedse stigende grad stilles på disse områder.

Det står klart, at Danmarks tekniske højskole ikke har kunnet udbygges i et sådant omfang, at den har kunnet imødekomme disse krav. Da der ikke er mulighed for udvidelse på det areal, hvorpå Danmarks tekniske højskole nu ligger, er det naturligt, at man søger fremskaffet egnede arealer til brug for højskolen. Sådanne arealer er nu fundet på Lundtoftesletten i Lyngby-Tårnbæk kommune, og da alle sagkyndige har sagt god for arealernes egnethed, og da det vil blive meget vanskeligt at finde andre løsninger, mener jeg det rigtigt at give den højtærede undervisningsminister mulighed

[Boye Hansen.]

for at erhverve de nævnte arealer til Danmarks tekniske højskole, idet jeg dog håber på, at overtagelsen kan ske ved forhandling og i forståelse med de interesserede parter.

Under henvisning til den store betydning, vi tillægger uddannelsen af teknikere i tilstrækkeligt omfang, og den betydning, vi tillægger en fortsat udvikling af den teknisk-videnskabelige forskning, kan jeg på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Hartling: I 1929, da man påbegyndte den sidste udvidelse af den polytekniske læreanstalt, kunne man ikke forudse, at rammerne i løbet af 30 år skulle blive sprængt. Det synes nu klart, at man både for at skaffe plads til det tilstrækkelige antal ingeniørstuderende og især for at give rum for den nødvendige forskning må skaffe sig mere plads. Det synes videre klart, at man nu må være så forudseende, at der bliver plads ikke blot til det nu påkrævede, men også til udvidelser, som ikke kan kendes eller beregnes i dag.

Altså må arealet være stort nok. Det må endvidere ligge tilpas frit og dog sådan, at de trafikale forbindelser ikke er for besværlige. Men med den udvikling, der er i trafik og trafikmuligheder, har man dog meget vidt spillerum.

Det areal, som ministeriet og de implicerede institutioner er enedes om som det efter forholdene i dag bedst egnede, ønsker den højtærede undervisningsminister nu bemyndigelse til at erhverve. Dette ønske forholder mit parti sig positivt til. Vi er gerne med til at give den polytekniske læreanstalt bedre pladsforhold, og det ser efter det oplyste ud til, at den foreslåede plan er den bedste.

Jeg udtrykker dog ønsket om en kort udvalgsbehandling. Det er jo mange penge, det i tidens løb vil dreje sig om, og det må være magtpåliggende for os alle, at de bruges så husholderisk som muligt. Et så

stort projekt vedrører jo heller ikke blot læreanstalten, men er en samfundsopgave. Jeg vil derfor gerne i udvalget med undervisningsministeren drøfte projekteringen og byggeudvalgets sammensætning, således at dette virkelig kommer til at omfatte alle interesser, og vi kunne også i udvalget modtage oplysninger om den færdiggørelse af Lundtoftebanen, som planen åbenbart forudsætter. Vi vil gerne vide, om den skal bygges alligevel. Det må også være rigtigt, at man udnytter de arealer, man måtte erhverve, så fordelagtigt som muligt i tiden, indtil de skal anvendes til at bygge på.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige vor positive medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Fanger: Den polytekniske læreanstalt har i de over 100 år, den har bestået, fået en stedse større betydning for vort land. Det hænger sammen med den enorme udvikling i hele dette tidsrum. Så kan man diskutere, om det er teknikken, der har fremmet uddannelsen, eller det er uddannelsen af ingeniører, der har fremmet teknikken. Begge dele er selvfølgelig tilfældet, og i dag erkendes det vist fra alle sider, at uddannelsen af ingeniører her i landet må fremmes som en nødvendig betingelse for, at vi kan følge med i den tekniske udvikling, hæve levestandarden og gøre os konkurrencedygtige over for udlandet.

Men således har opfattelsen ikke altid været. Da jeg gik på den polytekniske læreanstalt for ca. 40 år siden, var det vanskeligt at få en stilling, når man havde fået eksamen, og både fra skolens og fra ingeniørernes side var der stemning for at begrænse antallet af studerende. Man foretog beregninger over, hvor mange ingeniører der fremtidig kunne blive brug for, og ville have antallet begrænset dertil. Selv om det ikke blev til noget, resulterede det dog i, at der udvistest karrighed med bevillinger til udvidelse, således at der i de sidste 40-50 år har været adgangs begrænsning.

Der er mange ingeniører, som efter deres

[Fanger.]

eksamen er rejst til udlandet, og derfor hæver der sig undertiden røster om, at det er forkert at ofre så store beløb på deres uddannelse, når den ikke bliver nyttiggjort her i landet. Men sandheden er den, at når ingeniørerne er ansat i udlandet, f. eks. i de underudviklede lande, så virker de som de bedste gesandter for Danmark, og skal der skaffes maskiner eller andre varer, så går ordrene hjem til Danmark. Andre ingeniører bliver ansat i industrien f. eks. i USA og kommer senere hjem og har da mulighed for at starte lignende produktioner her i landet.

Da navnlig første del af eksamen er meget teoretisk, så undervisningen kun egner sig for dem, der er matematisk begavede og til studentereksamen har store karakterer i matematik, fysik og kemi, er der nogle, der mener, at den polytekniske læreanstalt hidtil nogenlunde har uddannet alle de egnede, der har meldt sig. Men da optagelsen sker efter den matematisk-naturvidenskabelige studentereksamens gennemsnitskarakter, vil der ofte være egnede studenter, som på grund af en dårlig karakter, måske i fransk, ikke kan blive optaget og så må vælge f. eks. lægestudiet. Når vi tager i betragtning, at der nu må afvises et betydeligt antal egnede studerende, at vi snart får de store årgange, og at der fremefter vil blive et stigende antal unge, der tager studenternesamen, vil jeg mene, at man skal stile efter at kunne uddanne dobbelt så mange civilingeniører som nu.

Medens førstedelsundervisningen, der væsentlig er af teoretisk art, er omtrent ens for f. eks. bygnings-, maskin- og elektroingeniører, så bliver andendelsundervisningen mere og mere udspecialiseret, og dette kræver stadig nye laboratorier og nyt udstyr, for at man kan følge med udviklingen. Tænkt blot på, hvad der er sket med hensyn til jernbeton, motorer, vejbygning, flyveteknik, elektroteknik, telefon, radio, fjernsyn, syntetiske stoffer o. s. v. blot i dette århundrede. Derfor mener jeg, at undervisningen til anden del foreløbig må koncentreres på en læreanstalt.

Derimod vil jeg anbefale, at førstedelsundervisningen snarest optages også på Århus universitet. Man er nu ved at udbygge et matematisk-naturvidenskabeligt

fakultet dér, og undervisningen til første del af polyteknisk eksamen er omtrent identisk med første del ved det matematisk-naturvidenskabelige fakultet, når den suppleres med undervisning i tegning. Derfor kan Århus universitet for meget små merudgifter påtage sig første del af polyteknisk eksamen, og dette gør jeg mig herved til talsmand for. For de mange polytekniske studerende fra Jylland ville det indebære store fordele at kunne påbegynde studiet i Århus og fuldende det i København.

Egentlig var polyteknisk læreanstalts udvidelse tænkt at skulle foregå i tilknytning til bygningerne på Østervold og strækken sig ind over det gamle garnisons-hospital i Rigensgade, men her kom fredningsbestemmelser i vejen, og selv om jeg personlig mener, at det er helt forkert at hævde sådanne fredningsbestemmelser, når de går på tværs af udviklingen, er jeg glad for, at det er resulteret i, at hele udvidelsen er taget op til fornyet overvejelse, og at man er endt med en plan om at købe ca. 70 ha ude ved Lundtofte og derved har sikret sig et stort areal til fremtidens udvidelser.

Det konservative folkeparti vil gerne varmt anbefale lovforslaget om køb af dette areal, men vi går videre og ønsker, at man i hurtigt tempo påbegynder bebyggelsen med 10-20 mill. kr. om året og dermed påbegynder den successive udflytning af læreanstalten. Færdigudbygget bliver den polytekniske læreanstalt aldrig.

Lannung: Også jeg kan på mit partis vegne tiltræde planen.

Vi må lægge megen vægt på at forbedre mulighederne for en større tilgang af civilingeniører og det af mange grunde. Man har længe haft en i sig selv uheldig nødtvungen adgangsbegrænsning, til trods for at der er mangel på civilingeniører herhjemme og en tilstrækkelig tilgang af civilingeniører vil være et ikke uvæsentligt led i den udviklede industrialisering, som dansk erhvervsliv behøver. Hertil kommer yderligere det moment, at det også vil være en humanitær opgave at kunne stille danske civilingeniører til disposition i de mindre udviklede områder. Jeg lægger megen vægt herpå også for Danmarks egen skyld, da det i anden omgang kan betyde meget for dansk

[Lannung.]

ingeniørvirksomhed, industri og erhvervsliv i det hele taget, at danske ingeniører får opgaver ude i de mindre udviklede områder, ligesom jeg lægger vægt på, at vi kan yde vort bidrag i denne forbindelse for den vestlige verdens skyld, dens stilling, indfyldelse o. s. v. i forhold til disse områder, hvad jeg tidligere har haft lejlighed til at omtale i det høje ting. Hvis vestens lande ikke kan yde sådan teknisk hjælp, er der andre lande med andre ideologier, der hellere end gerne vil tage opgaven op, hvad der på lang sigt ikke vil være særlig ønskeligt fra vestens synspunkt, idet det vil være til skade for vestens placering og indfyldelse.

Jeg er enig i, at en udbygning af Danmarks tekniske højskole efter omstændighederne ikke bør finde sted inden for bykernen som først påtænkt, og jeg er glad for, at man har opgivet denne tanke, som i øvrigt indebar forskellige mindre ønskelige konsekvenser. Jeg er i modsætning til den konservative ordfører tilfreds med, at man har respekteret fredningen.

Jeg vil skønne, at den valgte byggegrund, Lundtoftesletten, er den alt taget i betragtning bedste, og tillægger det i denne forbindelse stor betydning, at der er så megen plads derude, som tilfældet er; så der er mulighed for en udvikling og udbygning af en størrelsesorden, som der vel vanskeligt kan skønnes over i dag, men som alligevel udmærket kan blive påkrævet, måske endog på et tidligere tidspunkt, end nogen for alvor regner med i dag.

Jeg har også noteret mig, at de i denne relation relevante ministerier og institutioner, herunder Dansk Ingeniørforening og Industrirådet, har givet deres tilslutning til, at udflytningen er en nødvendighed, og at der er almindelig enighed om, at Lundtoftesletten er den gunstigst mulige løsning.

Jeg forstår fuldt ud, at den højtærede undervisningsminister i en så betydningsfuld sag må lægge vægt på at have lovhjemmel til ekspropriation i forhold til to kommuner, hvis interesser er involveret i denne sag, Lyngby-Tårnbæk kommune som ejer af den større del af arealet og Københavns kommune som havende særlige interesser og rettigheder med hensyn til disse arealer,

der jo af Københavns kommune er solgt til Lyngby-Tårnbæk kommune, men med forbehold af visse særlige rettigheder, og jeg konstaterer med tilfredshed, at den højtærede minister udtaler, at han ikke er i tvivl om, at man ved forhandling vil kunne nå frem til en tilfredsstillende løsning.

Jeg forventer også, at den vil blive fuldt acceptabel for det boligbyggeri, der allerede er planlagt på arealerne, men nu må vige, og for kolonihavefolkene, der ønsker mangeårige lejemål. På det sidste punkt forstår jeg i øvrigt at den højtærede undervisningsminister allerede på nuværende tidspunkt kan give tilsagn. Det fremgår, så vidt jeg forstår, af det foreliggende materiale.

Jeg vil sluttelig gerne understrege, at sagen ikke kan vente. Det tekniske planlægningsarbejde bør fremmes mest muligt, og der skal være tid til en omhyggelig og målbevidst gennemarbejdning, således som det er udtrykt. Bebyggelsen derude vil jo blive en meget krævende opgave, en af de største i sin art, så der må lægges megen vægt på en løsning også i arkitektonisk og landskabelig henseende, som kommende slægter kan være tjent med og yde anerkendelse. Jeg tror, man i denne forbindelse kan pege på en opgave, som nylig, i hvert fald i den sidste generation, er løst herhjemme, nemlig Århus universitet. Jeg tror, at bebyggelsen her med hele det arkitektoniske og landskabelige anlæg i høj grad kan tjene som forbillede for det, vi nu skal gennemføre på Lundtoftesletten.

Gøting: De bemærkninger, der er knyttet til dette lovforslag, indeholder en række gode argumenter for netop nu at planlægge udvidelserne af den polytekniske læreanstalt på det foreslåede areal, og der er også kommet en række gode argumenter frem fra de foregående ordførere, så jeg skal ikke spilde det høje tings tid med at gentage dem. Jeg vil blot ganske kort tilsige retsforbundets støtte til lovforslaget.

Aksel Larsen: Der kan ikke være nogen tvivl om, at det er nødvendigt både på kort og på lang sigt at sikre sig muligheder for en udvidelse af Danmarks tekniske højskole. Jeg tror, det er rigtigt, hvad ministeren hævder, at en sådan udvidelse ikke vil kunne gennemføres inden for den nu-

[Aksel Larsen.]

værende bykernes rammer, og når man fra regeringens og de sagkyndiges side siger, at Lundtoftesletten er et velegnet sted, at der er plads nok, og at forholdene dér i øvrigt er tilfredsstillende, kan vi ikke gøre andet end love støtte til det foreliggende lovforslag, som jo kun tilsigter at skabe forudsætninger for, at man til sin tid kan flytte den tekniske højskole eller væsentlige dele deraf til Lundtoftesletten.

Vi kunne sådan set nøjes med dette, men jeg kan dog ikke tilbageholde et lille hjertesuk i anledning af det ærede medlem hr. Lannungs udtalelser. Jeg synes virkelig, at det er stærkt, at man, når man behandler et lovforslag som dette, som man kun burde tage stilling til ud fra, hvad der er nødvendigt for Danmark, skal høre en af partiernes ordførere fra folketingets talerstol fortælle, at dette er nødvendigt af ideologiske grunde, af frygt for de lande, der har en anden ideologi end den, der er vestens. Det argument synes jeg godt det ærede medlem kunnet have sparet sig.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker ordførerne for den varme tilslutning, der er givet til gennemførelsen af lovforslaget, og jeg er naturligvis ganske enig i den betragtning, at det er vigtigt, at det gennemføres nu, så vi hurtigt kan komme i gang med planlægningen af det nybyggeri, som er så bydende nødvendigt, hvad alle ordførere i øvrigt har fremhævet.

Da det gik op for mig, at de udvidelsesmuligheder, vi havde ved den nuværende læreanstalt, var begrænsede, for begrænsede i forhold til det, der ville blive brug for i den kommende tid, mente jeg, at det var bedre, at vi stort set standsede derude nu og så tog fat på det nye, der skulle bygges på det nye sted, hvor der var udvidelsesmuligheder. Men jeg gør opmærksom på, at mange ting var forberedt ude ved læreanstalten til hurtig igangsættelse, og at det at begynde på et helt nyt sted kræver forberedelser. Derfor er det meget vigtigt, at vi får en afgørelse og en afklaring af spørgsmålet nu, så vi kan få begyndt.

Alle ordførerne, ikke mindst det ærede medlem hr. Fanger, var enige i, at vi må fremme ingeniøruddannelsen på det grundlag, som nu er tilrettelagt over en bred

front, så stærkt som muligt, og at den tekniske udvikling går så hurtigt, at det ville være uforsvarligt, om vi forsømte at skaffe tilfredsstillende uddannelsesmuligheder for de teknikere, de ingeniører, som landet har brug for i de kommende år.

De spørgsmål, som det ærede medlem hr. Fanger rejste om selve uddannelsen, kan vi måske lade ligge til en anden lejlighed. Nu drejer det sig om at skaffe arealer, og der bliver nok senere lejligheder, hvor vi kan drøfte uddannelsesproblemet i det hele taget.

Det er jo rigtigt, at særlige interesser gør sig gældende derude både med hensyn til boligbyggeri og med hensyn til kolonihaver, og at disse må overvejes. Ved de forhandlinger, der er ført, har vi, synes jeg, fundet en forsvarlig og tilfredsstillende løsning på disse spørgsmål. Hvad boligbyggeriet angår, har vi anvist anden jord, som ellers ikke hidtil har været til rådighed til boligbyggeri, og hvad kolonihaverne angår, skal vi jo ikke bruge hele arealet med det samme, som det også er nævnt. Vi mener, der kan træffes en ordning, så man et godt stykke frem i tiden kan tilgodese de ønsker, der har været i så henseende.

Jeg takker for den tilslutning, som er givet fra alle sider. Jeg finder det naturligt, at et udvalg nedsættes, hvor jeg kan give nærmere oplysninger om enkeltheder vedrørende de spørgsmål, det ærede medlem hr. Hartling nævnte, og jeg tror, at vi alle sammen er enige om, at dette ikke behøver at forsinke sagen, så vi ikke skulle have mulighed for at få en afgørelse i denne samling. Jeg forstår, at alle er enige om, at vi nu, inden vi rejser hjem i sommer, må have dette spørgsmål klaret, og det takker jeg for.

Lannung: Jeg skal blot over for det ærede medlem hr. Aksel Larsen gøre opmærksom på, at jeg pegede på en række grunde, som gjorde det vigtigt, at vi fik fremmet ingeniøruddannelsen, og jeg tilføjede, at jeg også måtte lægge vægt på, at vi kunne bidrage til en indsats i de mindre udviklede områder, og herunder nævnte jeg et sæt af grunde, først og fremmest humanitære grunde, og dernæst, at det i anden omgang ville være til gunst for dansk erhvervsliv; tillige måtte jeg nævne,

[Lannung.]

at jeg hellere ser vesten påtage sig disse opgaver end skyde dem fra sig, så andre må overtage dem. Det er for mig en selvfølge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Boye Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om apotekervæsenet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2213, fremsættelsen i tidenden sp. 4316).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Holger Eriksen: I henhold til apotekerloven skal de pensioner, der gennem apotekerfonden ydes til farmaceuter og apotekere, reguleres i overensstemmelse med statstjenestemandsløven af 1946. Nu bliver denne lov jo afløst af en ny tjenestemandsløve, og det har derfor været nødvendigt at tilpasse de regler, man hidtil har fulgt, til det nye system. Jeg har gennemgået lovforslaget, og jeg har den opfattelse, at dette er lykkedes helt og fuldt. Det er en kendsgerning, at der er enighed mellem de forhandlende parter om det foreliggende lovforslag, og jeg anbefaler det til vedtagelse.

Marius Buhl: Jeg kan nøjes med at henviser til det, det ærede medlem hr. Holger Eriksen har sagt, da det kun drejer sig om, at de regler, der gælder angående pensionsforholdene for apotekere, nu skal bringes i relation til den nye tjenestemandsløvs pensionsregler.

Jeg kan derfor anbefale lovforslaget, og jeg finder i og for sig ingen grund til, at der nedsættes et udvalg desangående.

Poul Claussen: Jeg kan ikke påtage mig at sige noget nyt om det foreliggende lovforslag; det, der kan siges, er efter min mening sagt af de to foregående talere. Vort parti kan støtte lovforslaget, og jeg slutter mig til den ærede ordfører for partiet venstre, hr. Marius Buhl, når han mener, lovforslaget kan få en hurtig gang gennem tinget, således at vedtagelsen af det kan gå hånd i hånd med vedtagelsen af de bestemmelser om pensioner for tjenestemænd, som tinget forhåbentlig i nær fremtid gennemfører.

Else Zeuthen: Også det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslaget.

Gøting: Retsforbundet kan tilslutte sig lovforslaget.

Petra Petersen: Også den kommunistiske gruppe kan tilslutte sig lovforslaget.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget. Jeg mener, det er så godt gennemarbejdet af ministeriet og så grundigt drøftet med de pågældende interesserede, at en udvalgsbehandling, som det er nævnt, ikke skulle være nødvendig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om værksættelse af offentlige arbejder m. v. og beskæftigelse af arbejdsløse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2235, fremsættelsen i tidenden sp. 4379).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Peter Ravn: Da vi for kort tid siden behandlede et lovforslag om ændringer i beskæftigelsesloven, fremsatte den højtærede arbejds- og boligminister nogle betragtninger, som er kommet til udtryk i det foreliggende lovforslag. Den højtærede minister sagde dengang, at han havde til hensigt at tage